

Szeged, Tatra téri Szt. Gellért templom

Előzmények

Az ötvenes években egy idős hölgy halála után az egyházra hagyta a Fodor-telepen lévő családi házat. Itt alakult meg a Tatra téri egyházközség. A plébános egy kőművest kért fel a templom tervezésére, de a tervet elutasították azzal, hogy ennél méltóbb épület kellene emelni az egyházközségnek. A városi főmérnök javaslatára lettem tervezője az épületnek. A pártállami időkben új templomot tilos volt építeni, csupán bővítésre adtak engedélyt. Ezzel összhangban az adományozott, szabadon álló, magas tetős épület oldalkertjében épült fel bővítményként a templom első üteme. Egy éves működést követően került sor a már elkészült első ütem bővítésére, a régi épület lebontását követően, hogy a vonatkozó előírásoknak az építkezés mindenben megfeleljen.

Az épület ismertetése

A földszintes, kisvárosi környezet és a házilagos kivitelezés feltételei befolyásolták az épület alaprajzi, térbeli megformálását. Bontott, nagyméretű téglafalazatot és hegesztett rácsos tartós tetőszerkezetet kellett figyelembe venni. A telek adottságai miatt egy négyzetes templomtér kialakítása kínálta a megfelelő megoldást, ami a kedvező tájollással párosulva eredményezte az átlós alaprajzi kialakítást és az indirekt megvilágítást. Végül is ez adja a templomtér egészen egyedi, karakteres megjelenését. A Délre néző felülvilágító napos időben intenzíven és hatásosan világítja meg a liturgikus tereket. A körbefutó, magasan elhelyezkedő ablaksor kizárja a kívülről történő betekintést, és biztosítja a megfelelő bevilágítást. A bent tartózkodók számára meghatározó és fel-emelő látványt nyújt az évszakonként változó megjelenésű vegetáció, s az ablakokon mintegy betekint a természet a templomtérbe.

A templombelső átlós elrendezése, valamint a tető formálása a 12x12 méteres helység méretét optikailag megnöveli és egyértelműen kijelöli a liturgikus tér helyét. Az előtér nyomott belmagassága fokozza a templomtér magasba törő látványát és a beáradó napfény azonnal magára vonja a belépő figyelmét. A templom, valamint a berendezéseket tervező és készítő Fekete János keramikus keresztje, a nagyméretű bronz tövisrel – egységisége és újszerűsége okán – a Vatikán figyelmét is felkeltette és a pápa elismerését váltotta ki.

Tömegformálás, homlokzati kiképzés

A szűkszavú, puritán megjelenésű épület külső falazata dörzsölt, fehérre meszelt, kis méretű téglából. A liturgikus tér felett emelkedő, meredek tetősíkot patinázódott, lécezett rézlemez fedés borítja, követve a toronysisakok hagyományos anyaghasználatát. A bejárat mellett áll a térbeli egyensúlyt is biztosító, előre gyártott vasbeton szerkezetű harangláb, amelyen három, óraművel vezényelt harang szól.

Tóth Sándor szobrászművész készítette a rézlemez borítású, kétszárnyú bejárati ajtót. Ezt jeles szegedi egyházi – és világi személyeket ábrázoló bronzplakettek szőlőfürtöt alkotó kompozíciója díszíti. Itt kapott helyet a szegedi származású Csonka János feltaláló portréja is. Jelen volt a templom felszentelésén fia, Csonka Pál építész professzor, aki az alábbi, másolatban mellékelt levélben fejezte ki a templommal kapcsolatos elismerését és mondott köszönetet a meghívásért.

*Tarnai István
Ybl-díjas, Csonka Pál érmes építész*

Másolat

*Prof. Dr. - Ing. h.c. P. Csonka D. Eng. ScI.
Bartók B. u. 31.
HUNGARY*

Mélyen Tisztelt Plébános Úr!

Vasárnap lent jártam Szegeden, Édesapám szülővárosában, és részt vettem a Szent Gellért plébánia templom felszentelésének lélekemelő ünnepségén. Feleségem 92 éves anyósom súlyos betegsége miatt nem tudott utamra elkísérni.

Az az áhítat és áldozatkészség, amely létrehozta ezt a templomot, igen mély benyomást gyakorolt reám, és még most is ezen élmények hatása alatt állok.

Nem túlzok, ha azt mondom, hogy ez a templom a maga egyszerűségével, őszinteségével, újszerű megjelenésével az új magyar templom építészet legszebb alkotása.

Igen jól esett látnom, hogy a templom kapuján, milyen megtisztelő módon nyert megörökítést Édesapám emléke. Sajnálom, hogy a nagy tömegben nem nyílt alkalom köszönetemet személyesen is kifejezésre juttatni.

Midőn ez irányú mulasztásomat e levelemmel óhajtom pótolni, köszönöm, hogy e szép ünnepségre meghívni szíves volt és átérezhettem a templom felszentelésének szép élményét.

Igaz nagyrabecsüléssel vagyok őszinte tisztelő híve

Budapest, 1975. szeptember 23.

Csonka Pál



